

3. Про запобігання корупції від 14 жовтня 2014 року // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 46, ст. 2047 від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII.

4. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 11, ст. 51).

5. Про затвердження методичних рекомендацій щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію. Рішення НАЗК України № 286 від 06.07.2017 року.

Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції від 17.10.2019 року: офіц. сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/198-IX>.

Шапарь Артем Олександрович,

завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету №1 Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук

ДЕТЕКТИВНА (РОЗШУКОВА) ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ Й ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД

Приватна детективна діяльність давно практикується у зарубіжних країнах. З огляду на це, ми можемо проаналізувати роботу іноземних держав з метою правильного запровадження закону і легалізації цієї діяльності в нашій державі. Це дуже важливо, адже Україна з 2000 року намагається прийняти закон «Про приватну детективну (розшукову) діяльність».

Проаналізуємо роботу детективів у Німеччині. У цій країні діяльність детективних агентств регулюється федеральним законом «Про приватні підприємства» [1, с. 15]. У зв'язку з цим, зайняття таким видом діяльності не потребує додаткового ліцензування.

Згідно з Федеральним законом про приватні підприємства, для відкриття приватної детективної служби потрібен спеціальний дозвіл органів місцевої влади, в тому числі на укладання контрактів із замовником: відомством, підприємством, приватною фірмою. У такому дозволі може бути відмовлено у разі, якщо приватна структура не в змозі забезпечити необхідний рівень безпеки роботи або не має для цього достатніх фінансових, технічних чи інших можливостей [6, с. 253]. Правоохоронні органи взаємодіють з детективами: обмінюються оперативною інформацією, планують і проводять спеціальні операції та спільно

використовують оперативні сили і засоби. Система діяльності детективних агентств ФРН є однією з найрозвиненіших серед передових країн світу. І з її досвіду ми можемо дещо запозичити. Якщо особа має на меті стати детективом, їй не обов'язково мати юридичну освіту. Вона може пройти спеціальну підготовку у запроваджених центрах підготовки приватних детективів.

Сполучені Штати Америки теж країна із розвинутою системою приватних детективів. Кожний штат Америки окремо регулює приватну детективну діяльність. Для того щоб працювати детективом треба отримати ліцензію, яку кожний штат також видає окремо. В цій країні приватні правоохоронні організації розподіляються на: розшукові бюро, служби безпеки в різних промислових та комерційних структурах та охоронні агентства. [8; с. 4] Детективам присвоюються класи А та С. Клас А може займатися виключно збиранням інформації. Клас С дає право носіння зброї, проведення розслідування і надання охоронних послуг [3, с. 12]. Детективам обох класів дозволено затримувати осіб, запідозрених у скоєнні злочину, і передавати їх у поліцію, але заборонено проводити обшуки й арешти. Щодо взаємодії у штатах правоохоронних органів і приватних детективів, то вони не розслідують одні й ті самі злочини. Детективам забороняється розслідувати звалтування, підпали вбивства, тобто тяжкі злочини. Натомість вони займаються економічними злочинами: шахрайством, хабарництвом, злочинами у сфері комп'ютерної техніки та інше. Треба зазначити, що у США великий попит на приватну детективну діяльність. Сумарний річний прибуток таких приватних детективних агентств на 73% більше, ніж сукупний бюджет усіх державних правоохоронних органів.

Робимо висновок, якщо в Україні можливий такий же великий попит, то це надасть українцям багато робочих місць.

Великий досвід використання інституту приватної детективної діяльності має Великобританія. У Великій Британії є спеціальний орган, який здійснює ліцензування та перевірку приватної детективної діяльності, – Орган індустріальної безпеки Великобританії [4, с. 51]. Детективні агентства Великобританії виконують різні завдання: розробляють заходи безпеки за контрактами з урядовими органами, ведуть переговори з терористами, які захопили заручників, виявляють фактори подружньої зради. Взаємодія між правоохоронними органами і приватними детективами Великобританії є тісною. Багато хто з детективів, близько 70% раніше працювали у поліції, тому

інформаційне співробітництво добре підтримується під час розслідування злочинів та захисту прав і свобод громадян. [5, с. 32].

Законодавство Франції чітко відокремлює професію приватного детектива від професії юриста, діяльності нотаріуса, поліції та інших близьких за сутністю професій. Французьке законодавство, на відміну від англійського та німецького, регламентує приватну розшукову діяльність та приватну охоронну діяльність окремо. Взаємодія приватних детективів з державними правоохоронними органами Франції згідно із законодавством здійснюється таким чином: 1) міністр внутрішніх справ, міністр юстиції, орган судової влади в межах повноважень можуть витребувати від детектива, який обслуговує певну територію, будь-яку потрібну інформацію для забезпечення національної безпеки, підтримання громадського порядку, попередження та розкриття злочинів (інформація, що цікавить відповідні державні структури, повинна бути підготовлена та надана детективом у найкоротший строк); 2) якщо під час виконання своїх службових обов'язків детективу стане відомо про будь-які факти вчинення злочину або такого, що готується, він повинен негайно поінформувати про це прокурора або суд на відповідній території. Діяльність приватних детективів у Франції регулює закон «Про організацію професії приватного детектива» від 19 липня 1991 р., з останніми доповненнями та змінами, що набрали чинності у 2006 р. Відповідно до цього закону приватний детектив має право здійснювати пошук безвісти зниклих осіб, викраденого або загубленого майна; збір інформації про сімейний стан, поведінку, моральні якості, платоспроможність особи; збір доказів або пошук фактичних даних, які можуть призвести до викриття особи у вчиненні злочину, припинення конфліктів між особами тощо; виявлення промислового шпигунства.

Детективні агентства в різних державах відіграють різну роль. У деяких вони існують поза законом, фактично порушуючи його, у своїй спробі надавати відповідні послуги населенню, в інших – ефективно доповнюють діяльність правоохоронних органів і відіграють роль важливої складової системи державної безпеки.

Аналіз зарубіжного законодавства щодо детективної діяльності дає змогу виокремити позитивний досвід у зазначеній сфері для впровадження його в Україні.

На даний час на території України діяльність детективів не є розповсюдженою та широковідомою. Але наша країна має початок для розвитку у цій сфері. Для повного розуміння

сутності приватної детективної діяльності необхідно в подальшому вивчити всі її елементи. Водночас цей вид діяльності має свої проблеми. Починаючи з 2000 року різні автори намагаються запровадити законопроекти «Про приватну детективну (розшукову) діяльність», та не всі проекти отримали законодавчу підтримку, з огляду на те, що існує певний ряд проблем і недоліків у законі, які треба усунути для поліпшення та ефективності роботи приватних детективів і приватних детективних агентств.

І на останок необхідно зазначити те, що детективна (розшукова) діяльність є одним з ефективних інструментів забезпечення безпеки і прав людини в сучасному світі. Розвиток цього виду професійної діяльності в галузі безпеки дозволить Україні і суспільству зробити ще один крок на шляху повної інтеграції в євро структури.

Безпека і дотримання конституційних прав людини були і залишаються одними із головних цінностей всіх сучасних цивілізованих держав.

Список використаних джерел

1. Закон ФРН «Про приватні підприємства», Режим доступу: Режим доступу: <http://www.verfassungen.de/de/ddr/privatwirtschaftsgesetz90.htrn>.

2. How to Become a Private Investigator [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lowkeypi.com/how-to-become-a-private-investigator>.

3. Балугев Е. Н. Частная детективная деятельность как структурно-функциональный элемент механизма реализации правоохранительной функции современного государства (сравнительно-правовой аспект) / Е. Н. Балугев. Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России. Вып. № 3, том 51, 2011. – С. 10–15.

4. Regulation of Private Investigations [Електронний ресурс] // Security Industry Authority: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.sia.homeoffice.gov.uk/Pages/licensing-privateinvestigations.aspx>.

5. Чередниченко О. Ю. Проблемні питання правового забезпечення детективної діяльності суб'єктів підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / Чередниченко О. Ю. // Управління фінансово-економічною безпекою: інформаційно-аналітичне забезпечення та конкурентна розвідка = Management of financial and economic security: information-analytical support

and competitive intelligence: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Ялта, Крим, 30 верес. – 6 жовт. 2013 р. / Харків. нац. ун-т міськ. господарства ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/38681/1/181-182.pdf>.

6. Черков В. О. Приватна детективна діяльність у розвинутих країнах світу. В. О. Черков, П. О. Попов. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2010, Вип. 2, сс. 248-259.

Шановаленко Євген Володимирович,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІД ЧАС ЗДІСНЕННЯ РОЗШУКОВОЇ РОБОТИ

Відповідно до Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України, яка затверджена 15 листопада 2017 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1023 [1], інформатизація діяльності, а саме підвищення ефективності роботи і взаємодії через максимальне використання інформаційно-комунікаційних технологій у реалізації завдань органами системи МВС, визначено серед основних підходів з досягнення цілей Стратегії.

Процеси інформатизації потребують переосмислення, що обумовлено сучасними викликами для МВС, як багатопрофільного цивільного відомства, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сферах охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності забезпечення публічної безпеки і порядку. Змінилося ставлення до забезпечення інформаційних потреб, необхідна комплексна реорганізація та оптимізація відомчих інформаційних ресурсів, створення базового інструменту для автоматизації управлінських процесів, а також інтеграція до національної системи електронної взаємодії державних інформаційних ресурсів. Системна інтеграція повинна стати основним інструментом формування приватно-державного партнерства у напрямку створення сервіс-орієнтованого інформаційного середовища [2].

Реалії сьогодення показують що, обмін інформацією між ресурсами державних органів відбувається за принципом